

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Testari

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

Miles potest decedere, & pro parte intestatus.

26. Militem, qui libera voluntate testari potest, de parte bonorum una, aut pluribus testari posse, nec reliquam partem heredi instituto accrescere, demonstrat Enkelius *citatus* n. 54. Unde si miles unum ex parte heredem scripserit, in altera parte nullum: in illa quidem scriptus succedit, in hac vero ab intestato haeredes, *leg. si duobus* 37. ff. hoc tit. l. 2. §. eodem p. 7. r. 6. ref. 53. In dubio autem, an

In dubio praesumitur jure militari.

Judex jure communi, vel jure militari sit testatus, praesumendum est, testatum esse jure militari, Valquius *tract. de success. creat.* §. 24 n. 45 & seqq. contrarium tenet Hunnius in *Encycloped. jur. par. 4. tit. 5. cap. 1. num. 12.* & alii, quorum tamen opinio pluribus modis venit limitanda per ea, quae adducit Mascardus de *probat. vol. 2. concl. 158. ibid. ref. 54.* & potest facere plura testamenta, & sive simul ea fecerit, sive separatim, utique valebunt. Si tamen utrumque de tota, & universa hereditate fecerit, superius tollitur per inferius, nisi expressè caverit, ut utrumque valeat, *l. quarebatur* 19. ff. de *testa. milit.* Sin de aliis, item rebus posterius fecerit testamentum, licet non caverit specialiter, ut utrumque valet, in dubio enim credendum est, quod miles jure suo uti voluerit, *l. si miles* ff. ad *l. Falcidiam*, & alii. Vide Enkelium de *Privileg. m. lib. 1. Privileg. 16 t. 50.* & Hunnius in *Encycloped. jur. par. 4. tit. 6. c. 3. n. 13. ibid. resol. 55.*

Et potest facere plura testamenta.

27. Potest etiam miles ex certo tempore instituere heredem, ut antequam tempus venerit, pro parte ejus temporis intestatus sit, pertineatque hereditas ad haeredes legitimos. Item ad certum tempus, aut conditio extiterit, testatus esse desinat, fiatque intestatus, *leg. in fraudem* 15. §. miles, ita heredem, 41. in *prim. ff. de test. milit.* & *l. certi jur. 8. C. eodem titulo.* Miles item his, qui haeredes extiterunt, quamvis extraneis, aut liberis suis puberibus, potest substituere, & ex ea substitutione ipsi substituti consequuntur tantum milicum testamentorum bona, non etiam primi haeredis propria bona, *l. miles etiam* 5. ff. de *testa. milit. l. centurio*, 15. ff. de *vulgar. & pupillar. substitu.*

Et testari ex certo tempore Et ad certum tempus & conditionem.

Et potest facere plura testamenta.

sicut. Et hæc in secundum casum substitutio fieri potest à milite non tantum expressè, veluti: Si Titius filius meus haeres erit, & intra vigesimum quintum ætatis annum moriatur, Sejus haeres esto *di. leg. centurio* 15. ff. *di. tit.* Sed fieri etiam potest verborum compendio, non usque ad certam ætatem ut Titius filio, quandoque is moriatur substituatur *l. precibus* 8. C. de *impub. & alijs substit.* & hæc omnia docet Enkelius de *privileg. milit. lib. 2. Privileg. 16. n. 60. p. 7. t. 6. ref. 56.* Itemque in codicillis suis haeredes directi instituere, & substituere, & hereditatem adimere potest. Bocerus *tr. de Bello lib. 1. c. 25 n. 5. ibid. ref. 58.*

28. Postremo, Doctoribus concessit Privilegia militi testanti concessa: cum distinctione tamen, ut illis non concedatur Privilegium testandi sine solemnitatibus, & apicibus juris. Hoc enim conceditur militibus propter simplicitatē, & juris ignorantiam; at hæc legum ignorantia non militat in Doctore, cui est ignorare leges in quibus versatur, *l. Et quibus.* 2. §. *serv. Sulpitius* ff. de *orig. jur.* quæ autem Privilegia militibus, non propter juris imperitiam, sed propter dignitatē militiæ, vel utilitatem Reip. conceduntur eadem DD. existimo competere. Quæ obrem Doctoris gradu insignitus, etiam damnatis publico judicio, vel filius familias testari, deportatum, vel alium quamvis incapacem heredem instituere, non tamen concubinæ, de qua turpis est suspicio, relinquere poterit, cum hæc omnia etiam militibus competant. Et ita docet Joannes Halbritterus in *oratione de Privilegijs Doctorum fol. 40 part. 7. t. 6. ref. 64.*

Doctores gaudent in testando privilegijs militum.

Et quibus.

T E S T A R I.

1. DE jure communi multi testari non possunt. In primis, filius familias, nisi die bonis castrensibus, prohibetur sive, quasi, & de adventitiis ad pias causas cum licentia patris. Si autem sit Clericus, etiam per consuetudinem, aut

TESTARI
Nisi sit miles.
Vel Clericus.

Tertius certius

certius per minores Ordines conveniunt omnes, quod testari possit sine licentia patris de bonis adventitiis, etiam acquisitis ante Clericatum, dummodo ascendentibus, & descendentibus legitimam relinquat, & servet solemnitates juris communis. §. *Sciendum instit. de milit. test.* Malderus in 2. 2. t. 1. cap. 11. dub. 3. Ubi dub. 6. docet, seclusa in contrarium consuetudine, Clericum eo ipso, quod gaudet privilegio fori, gaudere beneficio cap. *Cum esset, de testam.* de testando absque solemnitatibus juris civilis, p. 5. t. 3. ref. 124

Qui, si est beneficiarius non potest disponere de fructibus beneficii ad usus prophanos.

2. Secundò beneficiarius non potest testari de fructibus beneficii in causas impias. Consuetudo autem, quod in certis Regnis hæredes succedant in bonis Ecclesiasticis Clericorum tam ex testamento, quam ab intestato, procedit solum in foro externo. Unde ait Villalobos tom. 2. t. 30. diff. 11. n. 3. peccare mortaliter beneficiarium, qui partem reddituum Ecclesiasticorum notabilem in prophanos usus legaret, aut testari negligeret, ut in hujusmodi bonis hæredes ab intestato succederent. Quod cum verum sit, limitandum est cum Maldero dub. 3. in casu, quo Clericus testaretur in usus prophanos per modum justæ remunerationis, sive consanguineis, sive famulis, sive alijs benemeritis, de quibus tamen non creditur ipsis, sed aliter probari debent. *ibid.* §. *Notandum, & p. 10 t. 15. ref. 10*

Nisi de licentia Summi Pontificis.

Expressa.

3. Sed quid, si Clerici beneficiarii, vel Episcopi, habeant à Summo Pontifice facultatem disponendi de bonis Ecclesiasticis in quoscunque usus voluerint? Respondet Malderus, hanc facultatem intelligendam esse de usu pio, nisi discretè addatur, *etiam in prophanos*. Et quamvis concedat testari cognatis divitibus absque intuitu pietatis, hoc accipiendum esse pro foro tantum exteriori. Sed Molina tom. 1. disp. 147. num. 33. sicet asserat, facultatem testandi intelligi debere pro pijs usibus: id tamen verum putat, quando nulla ratio legitima apparet, concedendi talem licentiam ad usus prophanos, aut aliunde res est dubia, nam

alioqui Summum Pontificem concedere posse beneficiariis, etiam Episcopis facultatem testandi ad usus prophanos, ex justa causa, remunerationis, v. g. pro munere optimè administrato, obsequii Ecclesiæ impensæ, vel simili, quia habet plenissimam potestatem; qua Ecclesiam in tali casu non dissiparet, sed ædificaret. p. 5. t. 3. ref. 125

4. Idem de Cardinalibus habentibus facultatem testandi de bonis galeri, docet Azorius: quia non eis dantur ratione Ecclesiæ, vel Ecclesiastici beneficii, sed ratione muneris, quo apud Summum Pontificem funguntur. Vide V. *Cardinales, num. 8. ubi num. 9. & 10. habebis*, quas solemnitates Cardinales adhibere debent in tali casu, & quamdiu duret talis facultas.

5. Rursus testari prohibentur Religiosi. *ITEM prohibetur Religiosis milites, num. 3.* sed Regulares; *stari Religiosi* qui tamen possunt aliquid cum licentia *suæ* donare causa mortis, eligere personas, inter quas distribuendum sit aliquod ipsis relictum, & declarare testamentum factum in sæculo. Vide V. *Regulares, num. 5.*

6. Item prohibetur testari damnatus ad mortem, *l. deportati l. in metallum; mortem.* *Auth. bona damnatorum, C. de bon. præscrip.* Quia tamen jus codicis non servatur ubique, attendi debet locorum consuetudo, quam Malderus dub. 3. cit. dicit esse in contrarium; nam quando bona damnati non publicantur, ferè ubique testari permittitur, & testamentum prius conditum firmum manet; & si non testator, successores habet ab intestato. Vide Layman lib. 3. sect. 1. n. 3. Adverte etiam jus codicis procedere in foro externo tantum, unde si coram duobus testibus testetur, hæres hæreditatem in conscientia retinere potest, donec Fisco per judicem restituere compellatur. Valerius V. *Testamentum diff. 7. num. 2. part. 5. t. 3. ref. 120*

7. Item prohibetur testari mutus, qui nihil loquitur, si simul sit surdus & nihil audiat. Immo juxta *l. qui in potestate 6. §. surdus. ff. de testam.* etiam solum surdus, *vel*

vel solum mutus, sed in *Instit. quibus non est permittum, &c. §. item surdus*, constitutum esse, ait Pegada in *rep. ad l. inter cetera ff. de l. & post. p. 1 c. 1. §. 9.* surdum sine ulla distinctione testari posse (sive scribere sciat, sive nesciat, addit Molfesius *tom. 2 tract. 13 c. 2. num. 90* nam satis est, quod heredem ore proprio nuncupet, & exprimat, quidquid disponere velit de rebus suis, *l. discretio §. si autem infortunium, C. qui testa. suc. poss.* Si tamen detur casus, quo surdus loquelam habeat: nam surdus à natura regulariter est etiam mutus, & idem in *dicto §. item surdus* dicitur testari non posse. sive id ex communicatione contingat, ut dicunt Medici, sive ex eo, quod loqui discimus per auditum sive ex quocunque alio capite *p. 5 t. 6. ref. 24.* Mutum verò testari posse, si sciat scribere nam testamentum nudo factum non valere. Ita Pegada. Sed Ripopol. *c. 2 n. 185.* ait, quod si mutus & surdus talis sit, qui signis intelligat, & suos conceptus signis det intelligere, testari potest. Quam doctrinam admittit etiam Molfesius *n. 74.* in militibus, & quibuscunque habentibus privilegium Principis. Item si quis testari velit inter liberos, vel instituire venientes ab intestato, aut tandem testari ad pias causas, *p. 5 t. 6. ref. 23 & p. 7 t. 6. ref. 13.* An mutus & surdus donare possint, vide *V. Mutus, n. 3 & V. Surdus n. 2.*

8. Cæcus non prohibetur testari, sed ejus testamentum requirit novem condiciones, appositas in *l. hac Consultissima, C. de testam.* Prima est, ut ad sin. septem testes; secunda ut adsit tabellio; tertia, ut cæcus roget testes, & dicat, quod ad hoc vocati sunt; quarta, debet exprimere nomen hæredis; quinta, testari debet eodem tempore & unico contextu; sexta tabellio debet testes scribere, ipseque & testes omnes subscribere; septima institutio hæredis debet præcedere legatas; octava, si deest tabellio, adhiberi debet octavus testis; nona, testamentum cæci debet semper esse nuncupativum, *¶ id est apertum ¶*, nunquam in scriptis *¶ id est clausum ¶*. Valsq. in *opusculo de test. c. 1. §. 5 n. 32* & alii, & idem testium

numerus adhiberi debet à cæco in codicillis, secundum Baldum in *l. cit.* quamvis gloss. dixerit sufficere quinque. Hinc monet Figuerius in *introd. ult. vgl. lib. 3. c. 8.* ut cæcus disponat de rebus suis per donationem causa mortis (quam facere posse diximus *V. Cæcus, n. 3*) aut dicendo quod ejus testamentum vult valere, tamquam donationem, causa mortis. Adverte tamen, quod si cæcus testari velit inter liberos, & successores ab intestato, Baldus, & alii dicunt sufficere duo testes, quod procedere etiam ait Molfesius *n. 93 & 94.* si testari velit ad pias causas, *p. 5 t. 6. ref. 26.*

9. Excommunicatus non potest testari: sed ejus testamentum non erit communicatum. Vide *V. Excommunicationis num. 22 p. 11 t. 4. ref. 20.*

10. Servus item testari non potest, nec si testetur valet illius testamentum, etiam si postea liber fiat, immò licet tunc jam ipso ignorante, vel dubitante liber factus esset, testamentum non valet, *l. qui testamento domini, & leg. seq.* valeret tamen illud ad pias causas si vere liber jam erat quando illud fecit, ut probat Molin. *disp. 13.* Captivus etiam bello justo apud hostes, vel obses, qui est loco captivi, in eo statu non potest testari, nihilominus tamen si antea testamentum fecisset valebit, sive mortuo testatore post liberationem jure possit limitti, sive etiam in eo statu *§. ult. Instit. quibus non est perm. fac. test.* & alibi *ff. de testam.* Mancipia tamen & Christiani captivi apud Turcas, possunt etiam in eo statu, & in loco captivitatis testari. Molina *disp. 27* & hæc omnia docet etiam Lugo *de just. t. 2 disp. 24 sect. 4n. 65.* Sed Thomas Nauilius *tr. de test. tit. 2 nu. 44* ponit aliquas exceptiones, & asserit servum posse concedere testamentum: Primo, si hoc ei per aliquod statutum permittatur. Secundo, si Dominus servo id permittat. Tertio, si ad pias causas testatur. Quarto, si liber decedat, *p. 7 t. 7. ref. 50.* An vero possit testari ad pias causas, vide

V. Testam. Privilegiatum, n. 7. §. Octavo.

¶ ¶ ¶

TESTA-

Non tamen
cæcus.

Nec servus.
bello justo.

Excipie capti-
vos Turca-
rum.

Et aliquos
casus.